

Pieni katsaus historiaan

Suomiart on yksi Ruotsin vireimmistä ruotsinsuomalaisyhdistyksistä. Se juhlistaa tämän matrikkelin muodossa omaa 40 –vuotistaivaltaan satavuotiaan Suomen rinnalla 2017.

Yhdistys perustettiin lokakuun 31. päivänä Tukholman Suomi-talon kirjastoaulassa, jota voidaan pitää sen alkukotina. Maalausta harrastavat suomalaiset olivat kokoontuneet siellä ennen vuotta 1977 järjestäen muun muassa akvarellikursseja.

1970 – luvun loppupuoli oli ruotsinsuomalaisissa harrastuspiireissä järjestäytymisen aikaa.

Vuosikymmenen puolivälissä kynäniekat olivat perustaneet oman yhdistyksensä Ruotsinsuomalaisten kirjoittajien yhdistyksen. Heidän kanssaan kuvataiteen harjoittajat olivat käyneet keskustelua järjestäytymisestä. Myös ruotsinsuomalaisten teatteritoiminta oli vilkasta 1970-luvun loppupuolella ja Ruotsinsuomalaisten arkisto aloitti toimintansa 1977. Taiteilijoiden yhdistyksen nimeksi nousi Ruotsinsuomalaisten kuvataiteilijoiden yhdistys. Suomiartiksi se muutettiin 2004, jolla nimellä yhdistys on tullut tunnetuksi myös ulkomailla.

Neljään vuosikymmeneen mahtuu kymmenkunta puheenjohtajaa, alkaen Erja-Riitta Salosesta. Viimeiset 20 vuotta puheenjohtajuutta on hoitanut Ulla Honkanen. Kourallisesta innokkaita alulle panijoita on kasvanut runsaan sadan jäsenen elinvoimainen yhdistys.

Yhdistyksen näyttelyhistorian voi katsoa alkaneeksi perustamisvuoden lopulla Tukholman Suomi-talolla pidetystä yhteisnäyttelystä. Kahta vuotta myöhemmin laaja yleisö pääsi ensimmäistä kertaa tutustumaan ruotsinsuomalaisten taiteilijoiden töihin, kun yhdistyksen jäseniä osallistui Tukholman Kulttuuritalolla järjestettyyn kolmiviikkoiseen tapahtumaan Ihminen ja hänen ympäristönsä

Vuonna 1982 yhdistys avasi oman taidesalongin Suomi Galleriin Tukholman Suomi-talon kupeeseen. Samana vuonna julkaistiin kulttuuriattasea Matti Isoviidan toimittamana Ruotsinsuomalaisia taiteilijoita –matrikkeli, joka esitteli 41 ruotsinsuomalaista taiteilijaa. Taidesalongia Birgerj Jarlsgatanilla hoitivat yhdistyksen jäsenet vuorotellen. Ajoittain galleria työsti ulkopuolisia työntekijöitä.

Vierailevia taiteilijoita kävi etenkin Suomesta. Yhdistyksen jäsenillä oli oiva tilaisuus tuoda töitään esille keskeisellä paikalla sijaitsevassa galleriassa. Jäsentensä omistama galleriana Suomi Galleri toimi 1990-luvun alulle asti. Sen jälkeen se siirtyi yhdistyksessä eri luottamustehtävissä toimineen Tellervo Tikkasen omistukseen ja muutti uusiin tiloihin Östermalmin kaupunginosaan.

Kahdeksankymmentä luvulla ruotsinsuomalaiset taiteilijat veivät teoksiaan nähtäväksi Kemin taidemuseoon Suomessa. Vuoden 1982 näyttelyyn siellä osallistui 21 yhdistyksen jäsentä. Brahen galleria Turussa oli vuorossa 1986. Kotirintamalla esittäydettiin 1993 Hässelbyn linnan Galleri Plaisierenissä, joka on ollut yhdistyksen suosima katselmuksipaikka. Omat kesänäyttelyt ja joulusalongit 80-luvulla kokosivat joukoin esille panijoita. Kun oman gallerian tilat eivät riittäneet, Suomi-talo tarjosi lukusalin näyttelytilaksi.

Varsinaisen galleriatoiminnan lomassa yhdistys pyrki eri tavoin edistämään taideteosten myyntiä. Järjestettiin taidehuutokauppoja, painatettiin taidekortteja ja vuonna 1983

julkaistiin viiden taiteilijan litografioista koottu grafiikkasalkku. Toteutus tapahtui yhdessä Tukholman taideklubin, Suomen suurlähetystön ja Suomi-talosaatiön kanssa. Salkku sisälsi 175 litografiaa, joiden myynnistä kertyi hyvä tuotto jo 80-luvulla.

Seuraavalla vuosikymmenellä, kun yhdistyksen oman taidesalongin toiminta oli päättynyt, löytyi joulusalongeille näyttelypaikka Suomalaiselta kirkolta 90-luvun alkuvuosina. Uudet tuulet puhalsivat muun muassa juhlapurjehduksen muodossa Silja Symphony-laivalla 1992. Yhdistyksen jäseniä osallistui joukolla vuonna 1996 Hallstavikin Tangonäyttelyyn, jonne kutsu oli tullut paikalliselta taideyhdistykseltä. Samana vuonna 26 taiteilijaa osallistui Kanneltalossa Helsingissä järjestettyyn näyttelyyn. Vuosikymmenen lopulla esittäydettiin 28 tekijän voimin Väsbyn taidehallissa, jonka suureen kevätinäyttelyyn ruotsinsuomalaisille oli varattu oma paviljonki. Yhdistyksen 20-vuotisjuhlaa näyttelyinen vietettiin Hässelbyn linnan Galleri Plaisirenissä.

Suomi Galleri Tellervo Tikkasen omistuksessa jatkoi toimintaansa 17 vuotta Östermalmilla, aina vuoteen 2010 saakka. Näinä vuosina moni suomiartilaisista piti yksityisnäyttelyn Grevgatanilla sijainneessa taidesalongissa. Valokuvista, joita edesmennyt galleristi Tikkanen otti näyttelyjen avajaisista, on tehty 20 minuutin kuvakooste. Sen ensimmäistä katselukertaa juhlistettiin Tukholman Suomen instituutin kirjastolla 2014.

Uuden vuosituhannen avaus oli tapahtunut Suomi-talon Taidepanelissa keväällä 2000. Keskustelun aiheena oli taide kahden kulttuurin välimaastossa. Tilaisuutta siivitti taidehuutokauppa. Yhteisnäyttelyihin Upplandsväsbyn taidehallissa 2004, Finnforumin näyttelyyn Eskilstunassa 2007, Virsbyn kutsunäyttelyyn 2009 ja Hagan linnan kesänäyttelyyn 2010 osallistuttiin joukolla jokaiseen. Suomessa Lempäälän Piippo-keskuksen näyttelyssä suomiartilaisista oli mukana peräti 90 vuonna 2008.

Neljäkymmentävuotisen toiminnan piirissä on järjestetty maalauskursseja, retkiä, kaikille jäsenille avoimia näyttelyitä ja ateljeevierailuita. Toiminnan tuella on luotu uria ja saatu yhteisön tukea näyttelyiden järjestämiseen Ruotsissa ja muualla. Esimerkkeinä olkoon kuukauden taiteilijan valinta vuonna 2009 ja ennen muuta Vuoden ruotsinsuomalaisen taiteilijan valitseminen alkaen vuodesta 2005. Nuori ruotsinsuomalainen taiteilija valittiin ensimmäisen kerran 2010. Valinnat tekee vuosittain vaihtuva taiteen ja kulttuurin asiantuntijoista koostuva jury. Ruotsin Suomalainen –lehden tarjoama tila ehdokkaiden töiden esittelyyn on laajentanut suuren yleisön kiinnostusta suomalaistaustaisten taiteen tekemiseen.

Vuoden taiteilijalle on jaettu 2011 vuodesta alkaen 5000 kruunun suuruinen stipendi, jonka varat tulevat Tellervo Tikkasen jättämästä arvokkaasta lahjoituksesta. Yhdistyksen johtokunta päätti pian Tikkasen kuoleman jälkeen 2010, että lahjoituksen varoista perustetaan hänen nimeään kantava stipendirahasto.

Kuluvana vuonna Suomen täyttäessä 100 ja Suomiartin sen rinnalla 40, on vaikea kuvitella millaista suomalaistausten taiteilijoiden esille nouseminen olisi ilman omaa yhdistystä, ilman vuoden taiteilijataapahtumaa, yhteisnäyttelyitä ja jäsenten yksityisnäyttelyitä.

Yhdistyksen jäsenistä on kasvanut useita kuvataiteiden ammattilaisia. Osa heistä on luonut uraa Ruotsin ulkopuolella, osa tullut tunnetuiksi ”kotona” ja Pohjoismaissa. Monille jäsenyyttä on tarjonnut ensimmäisen mahdollisuuden osallistua yhteisnäyttelyihin ja/tai rohkaissut

pitämään yksityisnäyttelyitä. Suosittuja näyttelypaikkoja eri taidegallerioiden rinnalla ovat olleet kahvilat, Suomalainen kirjakauppa Tukholmassa ja etenkin kirjastot, mikä kertoo yhteistyöstä kirjailijoiden ja kirjojen levittäjien kanssa. Suomiartin taiteilijoita on työskennellyt ruotsinsuomalaisten kirjailijoiden työparina teosten kuvittajina.

Yhteistyökumppaneita ovat Tukholman Suomen instituutti, Ruotsinsuomalaisten arkisto, Ruotsin Suomalainen -lehti, Suomalainen kirjakauppa Birkastaden ja ruotsinsuomalainen kulttuuriyhdistys Kulttuuri.se. Suomiart on osallistunut vuosittaiseen myöhäissyksyn Ruotsinsuomalaisille kirja- ja kulttuurimessuille, jonka Kulttuuri.se järjestää. Tämä kaikinensa kertoo jäsenten kiinnostuksesta olla osaavina tekijöinä ruotsinsuomalaisen kulttuurin luomisessa ja sen tuomisessa taiteen kautta kaikkien nautittavaksi.

Tämä kirja esittelee 51 Suomiartin taiteilijaa

Marja Siekkinen Tukholmassa keväällä 2017